

UNIVERSITAT DE BARCELONA
FACULTAT DE FILOLOGIA

ANUARI DE FILOLOGIA

LLENGUA I LITERATURA
CATALANES

● Volum	XVI
● Any	1993
● Secció	C
● Número	4

ANUARI DE FILOLOGIA

LLENGUA I LITERATURA
CATALANES

- Volum XVI
- Any 1993
- Secció C
- Número 4

UNIVERSITAT DE BARCELONA
FACULTAT DE FILOLOGIA

A partir del volum XIII l'antic "Anuario de Filología" s'anomena "Anuari de Filologia" i consta de les següents seccions que es publiquen per separat:

(A) Filologia anglesa i Alemanya - (B) Estudis Àrabs - (C) Llengua i Literatura Catalanes - (D) Studia Graeca et Latina - (E) Estudis Hebreus i Arameus
(F) Estudios de Lengua y Literatura Españolas - (G) Filologia Romànica

Director-Coordenador: T. Español, secció (F)

Consell de Redacció: C. González, secció (D) - F. Lafarga, secció (G)

J. Orduña, secció (A) - L. Pons, secció (C) - J. Ribera, secció (E)

J. Samsó, secció (B).

Direcció i Administració de la publicació:

T. Español - "Anuari de Filologia"

Facultat de Filologia - Universitat de Barcelona - Gran Via, 585

08007 Barcelona - Espanya

© Facultat de Filologia - Universitat de Barcelona

Disseny de la coberta: F. Simó

Dipòsit Legal: B. 3.654-1991 - ISSN: 1131-6888

Índex

ARTICLES

- Izaskun ARRETXE i Roser VICH, *La Faula, el Llibre de Fortuna i Prudència i les Cobles de la divisió del regne de Mallorca: tres variants d'un tema literari a la narrativa en vers del segle XIV* 9
- Antònia CARRÉ, *La biblioteca del metge Jaume Roig* 23
- Josefina CARRERA i SABATÉ, *La pretònica inicial e- a Alguaire* 37
- Anna M. FERNÁNDEZ i PLANAS, *L'epítesi postconsonàntica de mots amb vibrant final a Blanes* 73

RECENSIONS

- G. MAGUIRE, *Our own Language: An Irish Initiative* (F. Xavier Vila i Moreno) 103
- M. P. GARCIA NEGRO, *O galego e as leis. Aproximación sociolingüística* (Oriol Ramon i Mimó) 107
- ABSTRACTS 111

L'epítesi postconsonàntica de mots amb vibrant final a Blanes

Anna M. Fernàndez Planas

1. Introducció

L'objectiu general d'aquest article és analitzar els grups fònics finals de mot integrats per una vibrant reforçada amb l'oclusiva dental sorda a Blanes, una localitat de la costa gironina, on aquest fenomen és fortament arrelat.

F. Bernat (1991) va tractar el tema de la pronunciació o no de la vibrant final¹ i del seu reforçament potencial amb la dental sorda [t]. Les conclusions d'aquest autor distribuïen els possibles finals fònics ([-∅], [-rt], [-r]) segons factors generacionals, socials i culturals. Partint d'aquest resultat que accepto a grans trets, centro la tasca del present treball en la generació [-rt], principalment, per acomplir l'objectiu fixat d'estudiar acústicament el grup en una doble vessant: d'una banda, comprovant si en aquest grup el que es pronuncia és la vibrant simple [ɾ] o la vibrant múltiple [r] i, de l'altra, analitzant si, quan el grup en qüestió no és final d'emissió fònica, el so [t] es manté o es perd.

Les meves hipòtesis inicials són les següents:

1. El reforç [t] apareix només darrera vibrant múltiple.

¹ Alguns autors com D. Recasens anomenen bategant o percussiu el so [ɾ] i vibrant el so [r], "tap" i "trill" respectivament, en anglès. Jo utilitzo la terminologia tradicional "vibrant simple" per a [ɾ] i "vibrant múltiple" per a [r] com fa E. Martínez Celdrán a *La fonètica* (en premsa).

2. El trobem darrera [r] per l'èmfasi provocat per la tonicitat de la síl·laba i es manté en bona mesura sigui quin sigui el so emès a continuació.
3. Aquest fenomen ve recolzat per analogia amb paraules com *port*, *fort*, *cert*, etc.

2. Mètode. Instruments.

2.1. Tria de mots

El primer pas en aquest estudi el va constituir la tria de tretze paraules amb un alt percentatge de realitzacions *-rt* en el treball de Bernat (1991). Aquests mots tenen davant la vibrant les terminacions [a], [ə], [ɔ] i [o]. La majoria de les paraules, però, presenten davant la vibrant la vocal posterior mitjana (alta i baixa), la més productiva per a aquest fenomen; també cal dir que gairebé tots els mots són aguts o monosíl·labs, fet que afavoreix la presència de la dental epitètica.

Són les següents: *cor* (1), *car* (2), *or* (3), *bar* (4), *auricular* (5), *Gaspar* (6), *càncer* (7), *favor* (8), *honor* (9), *humor* (10), *valor* (11), *tesor* (12) i *fluor* (13).

Seguidament calia buscar mots que tinguessin diferents sons en posició inicial per anar al darrera de l'anterior llista de paraules.

Pel que fa a les consonants, vaig seleccionar *petit*, *teu*, *calent*, *baix*, *d'amic*, *gastat*, *meu*, *nou*, *nyap*, *líquid*, *lleuger*, *sòlid*, *feble*, *ximple*, *jove* i *rovellat*. A l'hora de cercar mots no vaig tenir en compte les africades palatals perquè ja preveia que hi hauria casos d'apitxament. Pel que fa a les vocals, els mots seleccionats són: *àgil*, *impossible* i *home*. No hi vaig incloure totes les vocals per alleugerir l'enquesta; per això, vaig creure suficient posar-hi la vocal central, una vocal anterior i una vocal posterior.

Amb aquests dos grups (el primer de tretze paraules i el segon de dinou) vaig confeccionar l'enquesta.

2.2. Enquesta

L'enquesta presentava la forma de preguntes tancades, una per a cadascuna de les tretze paraules seleccionades en primer lloc:

1. (COR) Persones de totes les edats es poden morir de cop si tenen un atac de ...
2. (CAR) Un diari que val 10 pessetes és molt barat i un que en val 10.000 és molt ...
3. (OR) Quan una persona es casa es posa un anell que és d'...

4. (BAR) Si volem sortir a prendre alguna cosa, a beure alguna cosa, anirem a un ...
5. (AURICULAR) El telèfon té una part on hi ha els números i una altra a través de la qual parlem, que té una foradets rodons i que es diu ...
6. (GASPAR) Els tres Reis de l'Orient eren: Melcior, Baltasar i ...
7. (CÀNCER) Un mal dolent que mata molta gent, grans i petits, és el ...
8. (FAVOR) Si algú t'ajuda a fer alguna cosa és perquè li has demanat que et faci un ...
9. (HONOR) Si un estudiant treu un 10 li posaran una matrícula d'...
10. (HUMOR) Quan algú està molt enfadat està de mal ...
11. (VALOR) Els valerosos i els valents ho són perquè tenen molt de ...
12. (TRESOR) Els pirates van a les illes desertes a buscar-hi un ...
13. (FLUOR) Els dentistes diuen que les dents es reforcen prenent calç i glopejant ...

Vaig passar una vegada l'enquesta sencera a cadascun dels informants per veure quina de les respostes presentava epítesi postconsonàntica per part seva. El pas següent va consistir a fer-los repetir les frases pronunciades amb *-rt* dinou vegades, una per a cadascuna de les paraules que feien de context. Ho vaig presentar com si fos una mena de joc, ja que en la majoria dels casos no lligaven massa les paraules del sintagma resultant. Totes les enquestes s'anaven enregistrant amb un aparell de la casa Sanyo i sempre amb el consentiment de les persones enquestades.

2.3. Informants

Els informants que cercava havien de ser gent de la vila que corresponguessin al segon grup generacional en l'estudi de Bernat (1991), però dins un ventall d'edats una mica més ampli; és a dir, persones que no fossin ni excessivament grans i sense instrucció; ni tampoc molt joves i amb un elevat grau d'estudis.

A l'hora de l'anàlisi vaig rebutjar les enquestes que presentaven algun defecte de gravació o un xic massa de soroll; de tota manera, no n'hi ha cap que presenti unes característiques òptimes per a l'anàlisi sonogràfica, ja que van ser fetes a casa dels informants per tal de mitigar un parell d'entrebancs que ja hi havia d'entrada: la "por" al micròfon i a les preguntes sobre la llengua catalana. Finalment van quedar sis informants:

Informant 1: Josep G. P., 58 anys, paleta.

Informant 2: Elvira M. S., 64 anys, infermera.

4. (BAR) Si volem sortir a prendre alguna cosa, a beure alguna cosa, anirem a un ...
5. (AURICULAR) El telèfon té una part on hi ha els números i una altra a través de la qual parlem, que té una foradets rodons i que es diu ...
6. (GASPAR) Els tres Reis de l'Orient eren: Melcior, Baltasar i ...
7. (CÀNCER) Un mal dolent que mata molta gent, grans i petits, és el ...
8. (FAVOR) Si algú t'ajuda a fer alguna cosa és perquè li has demanat que et faci un ...
9. (HONOR) Si un estudiant treu un 10 li posaran una matrícula d'...
10. (HUMOR) Quan algú està molt enfadat està de mal ...
11. (VALOR) Els valerosos i els valents ho són perquè tenen molt de ...
12. (TRESOR) Els pirates van a les illes desertes a buscar-hi un ...
13. (FLUOR) Els dentistes diuen que les dents es reforcen prenent calç i glopejant ...

Vaig passar una vegada l'enquesta sencera a cadascun dels informants per veure quina de les respostes presentava epítesi postconsonàntica per part seva. El pas següent va consistir a fer-los repetir les frases pronunciades amb *-r* dinou vegades, una per a cadascuna de les paraules que feien de context. Ho vaig presentar com si fos una mena de joc, ja que en la majoria dels casos no lligaven massa les paraules del sintagma resultant. Totes les enquestes s'anaven enregistrant amb un aparell de la casa Sanyo i sempre amb el consentiment de les persones enquestades.

2.3. Informants

Els informants que cercava havien de ser gent de la vila que corresponguessin al segon grup generacional en l'estudi de Bernat (1991), però dins un ventall d'edats una mica més ampli; és a dir, persones que no fossin ni excessivament grans i sense instrucció; ni tampoc molt joves i amb un elevat grau d'estudis.

A l'hora de l'anàlisi vaig rebutjar les enquestes que presentaven algun defecte de gravació o un xic massa de soroll; de tota manera, no n'hi ha cap que presenti unes característiques òptimes per a l'anàlisi sonogràfica, ja que van ser fetes a casa dels informants per tal de mitigar un parell d' entrebancs que ja hi havia d'entrada: la "por" al micròfon i a les preguntes sobre la llengua catalana. Finalment van quedar sis informants:

Informant 1: Josep G. P., 58 anys, paleta.

Informant 2: Elvira M. S., 64 anys, infermera.

Informant 3: Angelina C. T., 49 anys, mestressa de casa.

Informant 4: Beatriu C. P., 70 anys, botiguera.

Informant 5: Dolors S. T., 68 anys, botiguera.

Informant 6: Àngela R. N., 43 anys, modista.

La consciència lingüística de tots era, en general, que parlaven "com tothom", "com sempre" però "sense una base", "no gaire bé" ja que "mai ens n'han ensenyat a escola".

2.4. *Sonògraf. Anàlisi*

Quan vaig tenir tot el material seleccionat, vaig passar les cintes vàlides pel sonògraf digital Sonagraph 5500 de la casa Kay propietat del Laboratori de Fonètica de la Universitat de Barcelona utilitzant un magnetòfon Marantz CP430. Cada emissió dels informants anava essent objecte d'anàlisi amb l'ajut de diferents "setups" que l'aparell ofereix (es tractava d'ampliar fragments dels sonogrames visualment, d'aïllar-ne d'altres perceptualment, o d'observar-ne les ones en l'oscil·lograma, per tal de veure les explosions).

2.5. *Gràfics*

Un cop feta l'esmentada anàlisi per a cadascuna de les respostes de tots els informants i fets els recomptes pertinents, vaig realitzar amb el programa Harvard Graphics v. 2. 30 els gràfics que incorpore més endavant.

3. Resultats

Els resultats obtinguts són els que apareixen en les taules que vénen tot seguit. Cadascuna correspon a un informant i reflecteix, d'una banda, si les paraules observades en cada context presenten vibrant simple o múltiple i, de l'altra, si aquesta vibrant va o no seguida de l'oclusiva dental. Els requadres en blanc indiquen, per tant, l'absència de vibrant.

En els quadres, però, només apareix reflectit el fet d'haver-se donat o no un reforç d'aquesta vibrant amb el símbol *t*, sense distingir-hi si aquesta oclusiva dental era sorda o sonora.

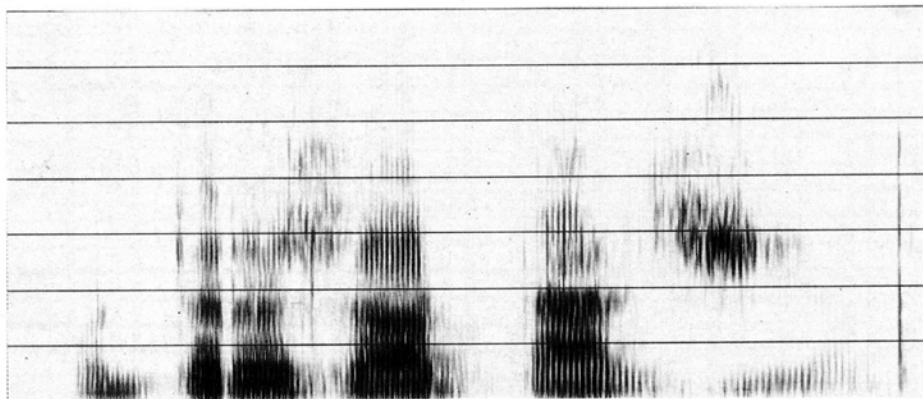

i 3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
p													
t	r							r		r	r	r	
k	rt		rt					rt		rt	rt	rt	
b			rt					r		rt			
d	rt		rt							rt	rt	rt	
g											r		
m			r							rt	r	rt	
n	rt										r	rt	
ɲ			rt							rt	rt		
l			rt										
ʎ												rt	
s													
f	r		rt										
ʃ													
z													
r	r		r					r		r	r	r	
a	rt		rt			rt		rt	rt	rt	rt	rt	
i	rt		rt			rt		rt	rt	rt	rt	rt	
o	rt		rt			rt		rt	t	rt	rt	rt	

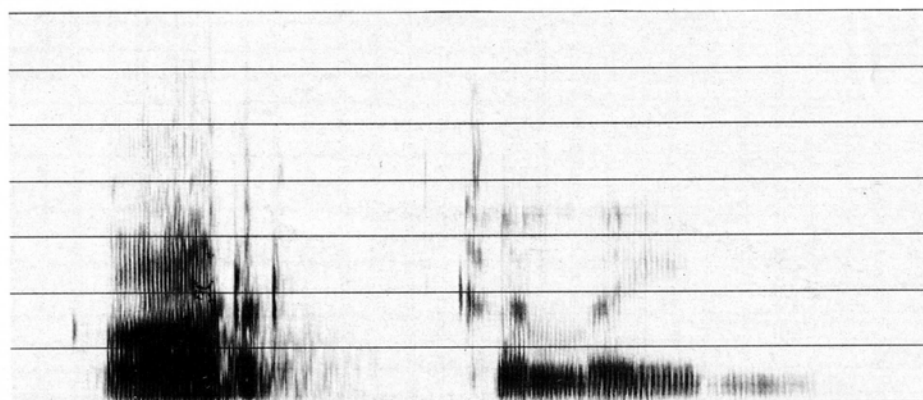
i 4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
p	rt		rt	rt				rt		rt		rt	
t	rt		rt	r				r		r		r	
k	rt		r	r				r		rt		r	
b	rt		r	r									
d	r		rt	r									
g	r			r									
m	rt		rt	rt				rt		r		rt	
n	rt		rt	rt				r		r			
ɲ	r		r	r				rt		rt		rt	
l	rt		rt	r								rt	
ʎ			r	r									
s	rt		rt	r				r				rt	
f	rt		r	r									
ʃ	rt		rt	rt				rt		rt		rt	
z			r										
r	r		r	r						r			
a	rt		rt	rt				rt		rt		rt	t
i	rt		rt	rt				rt		rt		rt	rt
o	rt		rt	rt				rt		rt		rt	

Pel que fa al primer objectiu fixat hem d'observar que les vibrants finals del primer mot són d'un tipus o de l'altre per a la majoria d'informants, tot i que cada informant presenta preferència per un dels dos tipus, amb independència de si pren o no reforç dental. En general domina la solució amb vibrant múltiple (l'única en el cas dels informants 2 i 6), tot i que en els informants 1, 3 i 5 la simple és més freqüent. Ho veiem clarament en els sonogrames i en els gràfics següents:

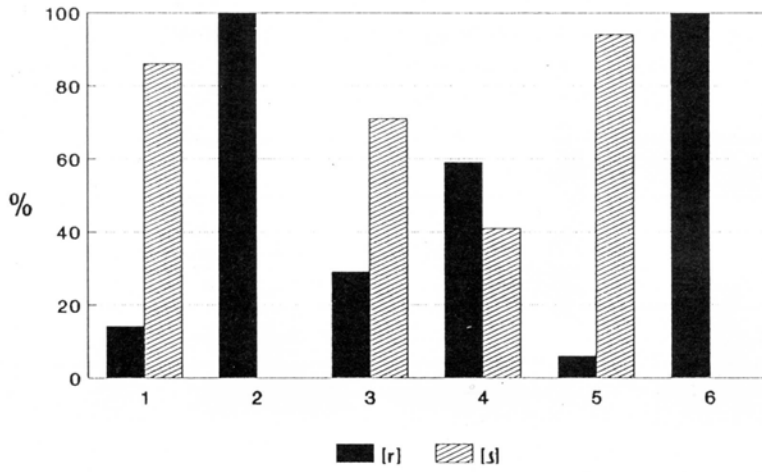
Sonograma 1. *Un treso* [ɾ] àgil. Inf. 4.

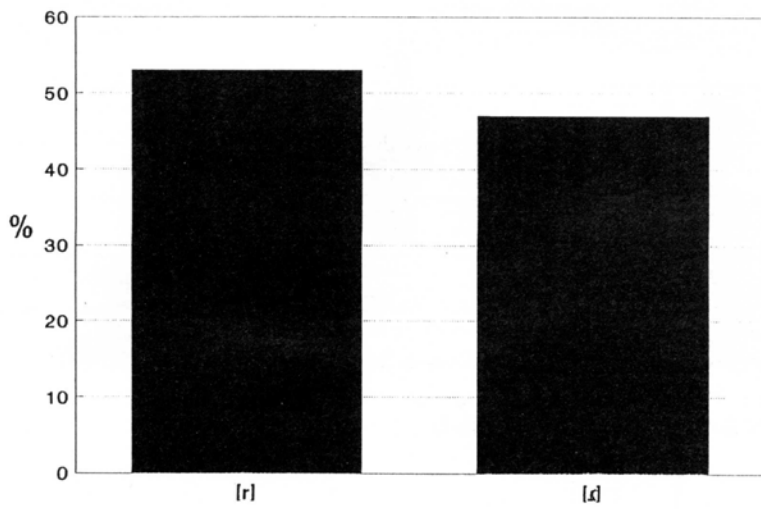
Sonograma 2. *Co* [rɾk] alent. Inf. 2.

PERCENTATGES DELS TIPUS DE VIBRANTS

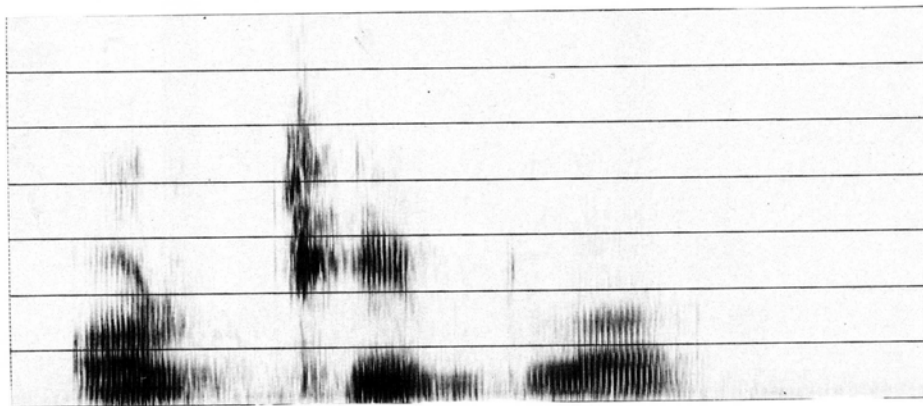
PER INFORMANTS

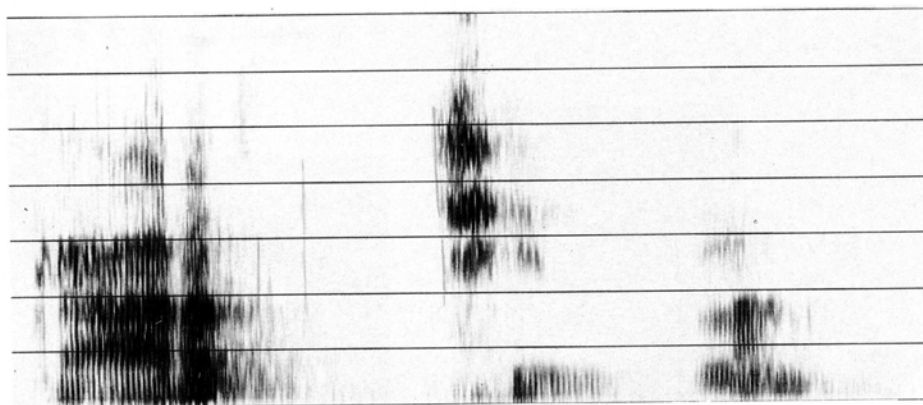
GENERAL

Pel que fa al segon objectiu, cal fer alguns comentaris als quadres: els informants 1, 3, 5 i 6 presenten apitxament en el cas del so [ʃ] i l'informant 6, a més, també en la sonora [ʒ]. Per això, en els quadres respectius no apareix l'oclusiva sorda dental perquè l'oclusió que comporta forma part de l'africada següent, llevat d'algun cas en els informants 1, 5 i 6, que han produït un grup format per la vibrant més l'oclusiva [t], una pausa i després el so [tʃ] (Vegeu els sonogrames 3 i 4).

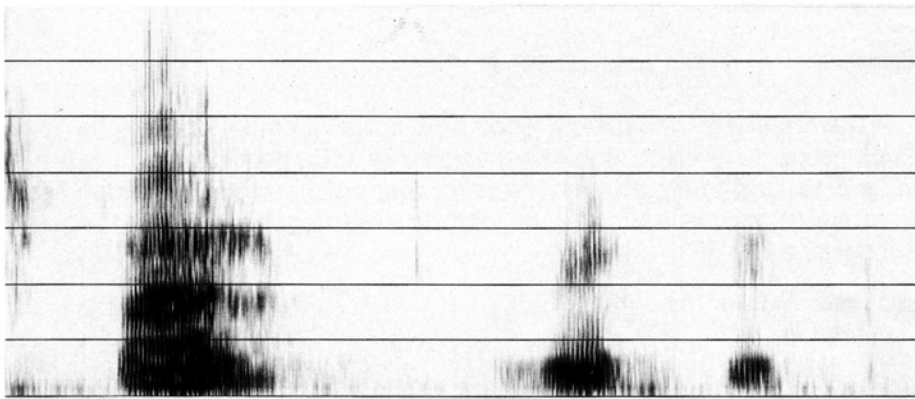

Sonograma 3. O [ʃtʃ] imple. Inf. 3.

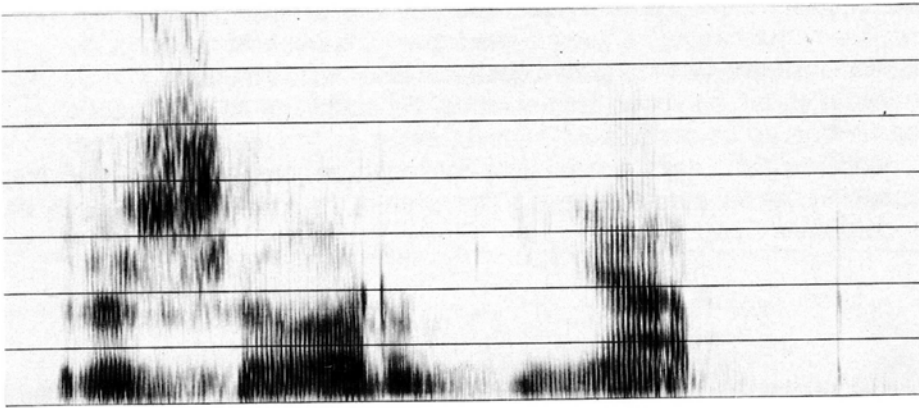
Sonograma 4. Ca [ʀt tʃ] imple. Inf. 6

Aquest tipus de realització dels sintagmes de les respostes amb una petita pausa al mig segurament ve condicionat pel fet de mantenir amb els enquestats un mètode de pregunta-resposta; això fa que en diversos casos realment "percebem" aquest silenci que potser es dona en la parla en condicions normals i ens passa desapercebut. Aquesta pausa ha estat força habitual en les persones enquestades, especialment en la cinquena. Això ha fet que no es produís en aquests casos la sonorització habitual en la fonètica catalana davant d'una altra consonant sonora; en canvi, en d'altres casos sense la pausa sí que s' ha produït la sonorització (Vegeu els sonogrames 5 i 6).

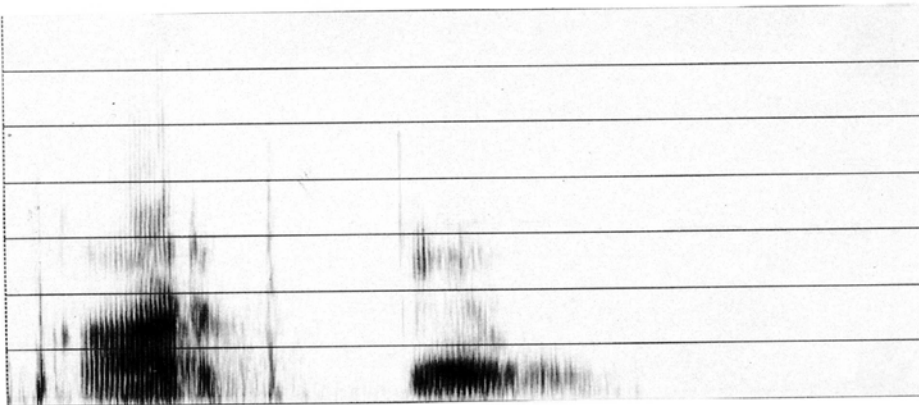
Sonograma 5. *Gaspa* [t l] *íquid*. Inf. 5.

Sonograma 6. *Tresó* [rdɲ] ap. Inf. 2.

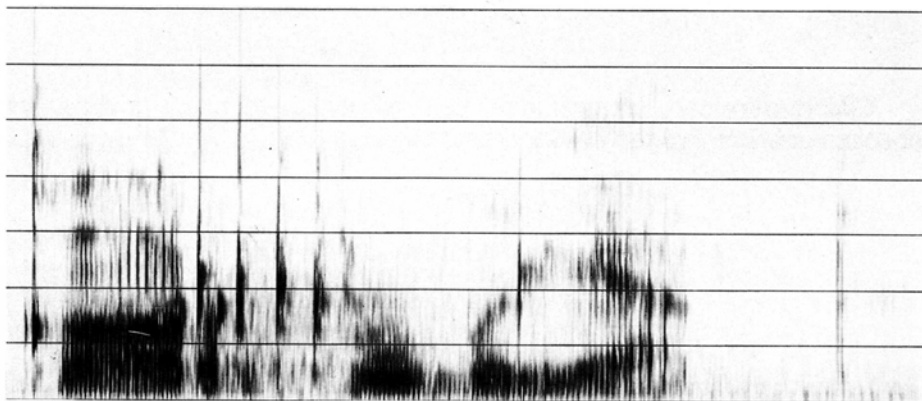
Davant una paraula començada amb oclusiva sorda també hi ha hagut força casos de vibrants amb reforç epitètic de *t*. En aquests casos veiem les dues oclusions contigües amb les seves respectives explosions i amb pausa o sense al mig; la pausa és obligatòria si el segon so és [t] (Vegeu el sonograma 7).

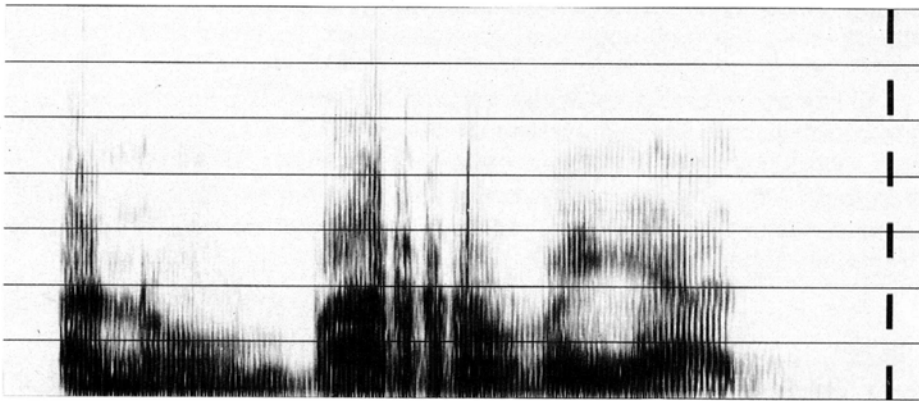
Sonograma 7. *Ca* [rt t] eu. Inf. 4.

Potser en algun cas amb només una explosió al final d'un silenci corresponent a una oclusió molt llarga hi hauria la possibilitat de pensar que en realitat correspon a totes dues oclusives; però, com que no s'ha donat cap cas prou clar amb aquestes característiques, finalment no ho he tingut en compte.

Si la paraula amb possibilitats de prendre reforç va seguida d'una altra que comença amb [r], solem trobar només un so vibrant múltiple, llevat dels casos produïts amb una pausa entre tots dos mots, si el primer s'havia pronunciat amb reforç o amb vibrant simple -com per exemple l'informant 4. De tota manera, la informant 2 sembla una "suma" de vibrants múltiples (Vegeu els sonogrames 8 i 9).

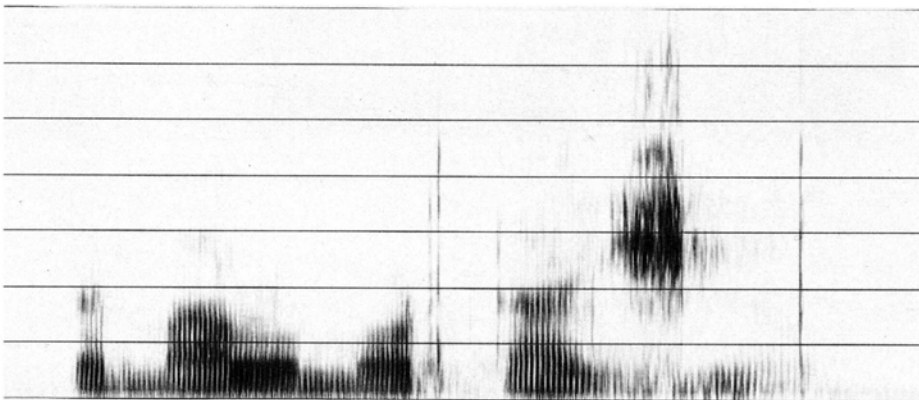

Sonograma 8. *Co [r] ovellat*. Inf. 2.

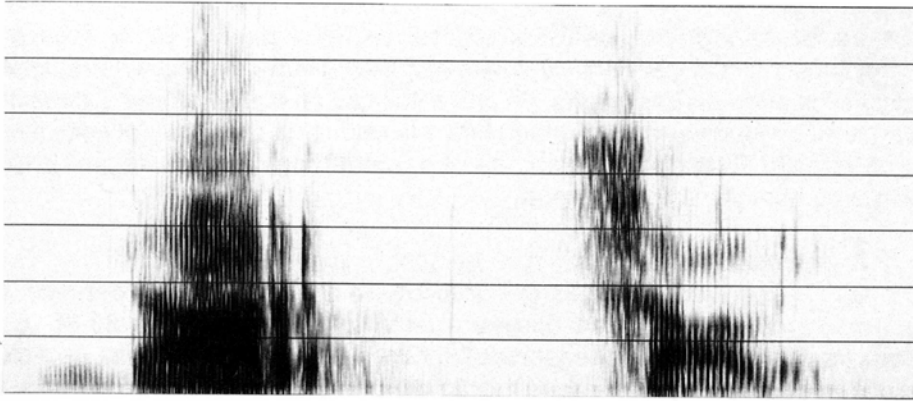
Sonograma 9. *En un ba [r] ove [j] at. Inf. 4.*

Si al darrera dels mots estudiats ve una vocal, el reforç de la vibrant és absolut i unànime (Vegeu el sonograma 10).

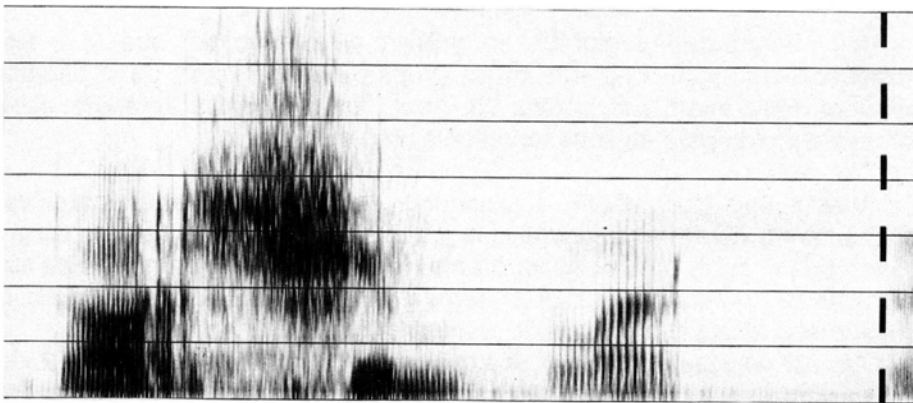

Sonograma 10. *De mal humo [rt] àgil. Inf. 4.*

Davant la resta de sons inicials de mot hi ha mostres amb reforç i mostres sense. Vegeu com a exemples els sonogrames 11 i 12.

Sonograma 11. *D'o [rts] òlid*. Inf. 4.

Sonograma 12. *D'o [r ʃ] imple*. Inf. 6

En els gràfics que incorporo a continuació veiem aquests resultats en forma de percentatges. En tots [r] és símbol de vibrant (ja sigui simple o múltiple) i [t] d'oclusiva dental (ja sigui sorda o sonora).

1. Percentatges d'aparició de [r] i del grup amb epítesi [rt] al final del primer mot.

En aquests gràfics en forma de barres de la pàgina 90-92 cada so constitueix un cent per cent. Hi veiem una gran diversitat de comportaments lingüístics entre els informants, en un ventall que va des del primer (el que ha donat més respostes sense reforç) fins a la sisena (la que n'ha donades més amb reforç). També hi ha grans diferències de percentatges segons el so següent, excepte si és una vocal.

2. Percentatges del grup [rt].

2.1. Percentatges només del grup [rt] en gràfics de barres per a cada informant en funció del so que ve a continuació a la pàgina 93-95. En aquests gràfics el total de respostes [rt] constitueix el cent per cent; és a dir, mostren com es reparteix aquest grup en funció del so inicial de la paraula següent.

2.2. Percentatges del grup [rt] en gràfics de barres per a cada informant segons el tipus de so inicial de la paraula següent a la pàgina 96-97. Cada grup de sons constitueix un cent per cent.

2.3. Percentatges globals en gràfics de barres pel que fa a les terminacions [-r]/[-rt] i pel que fa als grups de sons inicials de la paraula següent. Els trobem a la pàgina 98. Aquí, com en gràfics anteriors, cada informant i cada grup de sons representa un cent per cent.

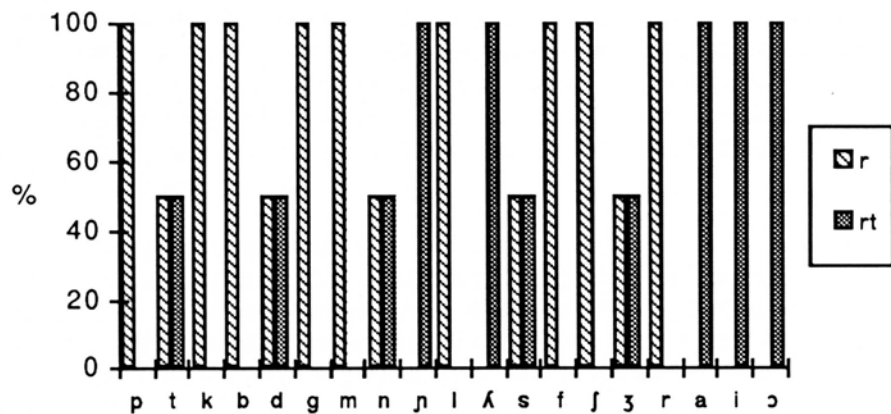
Veiem que globalment la presència de la *t* epitètica en paraules acabades en vibrant és unànime si la paraula següent comença amb vocal i majoritària si ho fa amb oclusiva o amb nasal. Si comença amb líquida els percentatges de manteniment i de pèrdua de la *t* són més o menys iguals; i, si ho fa amb fricativa, la majoria de respostes l'han perdut.

Aquest resultat global varia una mica, però, segons els informants. Així, en l'informant 1, per exemple, és més baix el percentatge de respostes [rt] que el de [r] davant les oclusives, més baix fins i tot que davant les fricatives. També en la informant 3 són força superiors les respostes [r], excepte si el grup és davant vocal; malgrat tot, la diferència més gran respecte al resultat global la presenta davant líquida, igual que la informant 4, on hi ha un

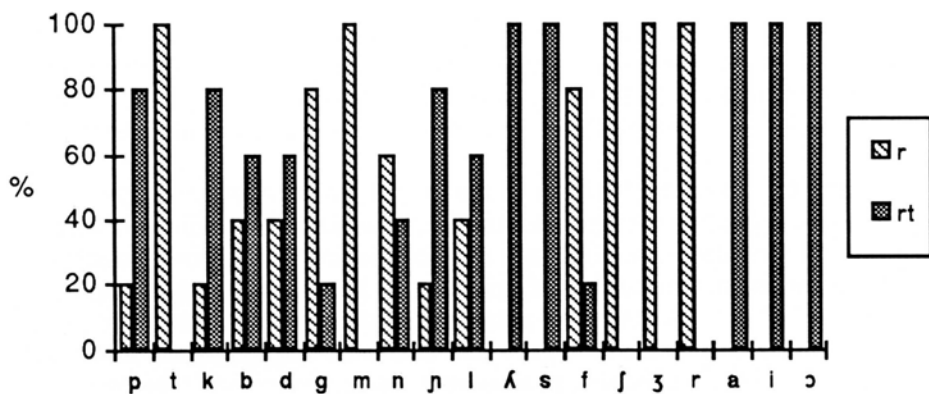
percentatge molt més baix de [rt] que de [r]. En aquesta darrera, també davant la fricativa [ʃ] el tant per cent de solucions [rt] és tan alt com el que hi ha davant vocals. En les informants 5 i 6 la relació vista fins aquí amb prioritat de respostes [r] per a la majoria de grups de sons s'inverteix, ja que ara són les respostes amb reforç dental les majoritàries sigui quin sigui el so que hi ha a continuació iniciant una nova paraula. La informant 2 és la més propera al resultat global, tot i que presenta uns percentatges d'aparició del grup [rt] davant la líquida [l] i davant la fricativa [s] tan alts com davant les vocals.

PERCENTATGES [-r] [-rt]

INFORMANT 1

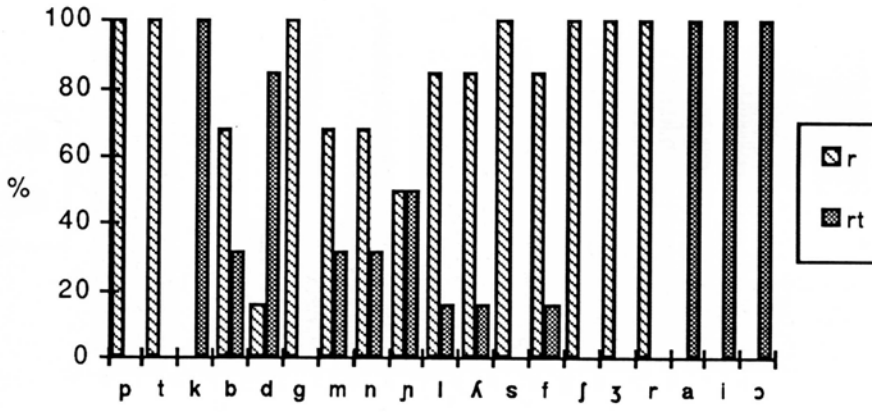

INFORMANT 2

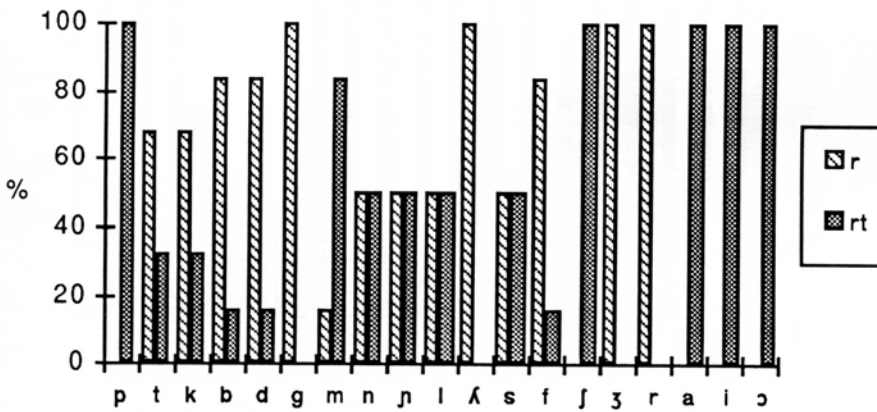

PERCENTATGES [-r] [-rt]

INFORMANT 3

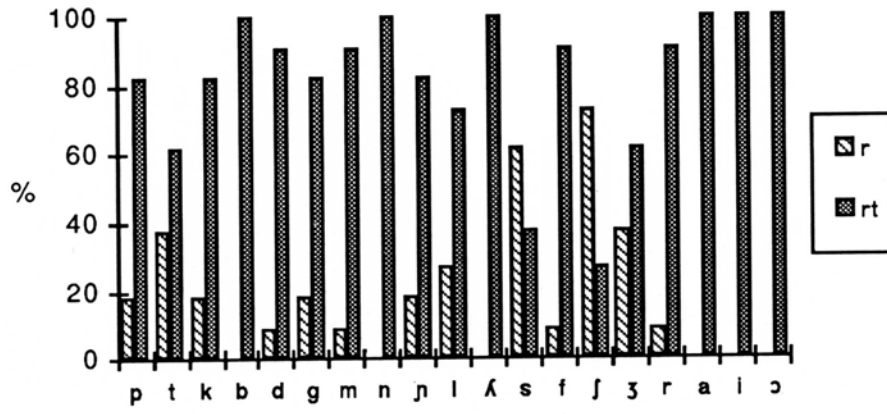
INFORMANT 4

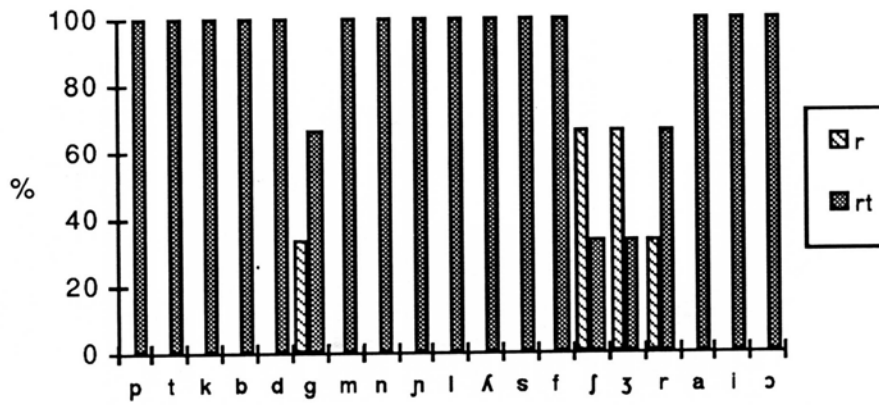

PERCENTATGES [-r] [-rt]

INFORMANT 5

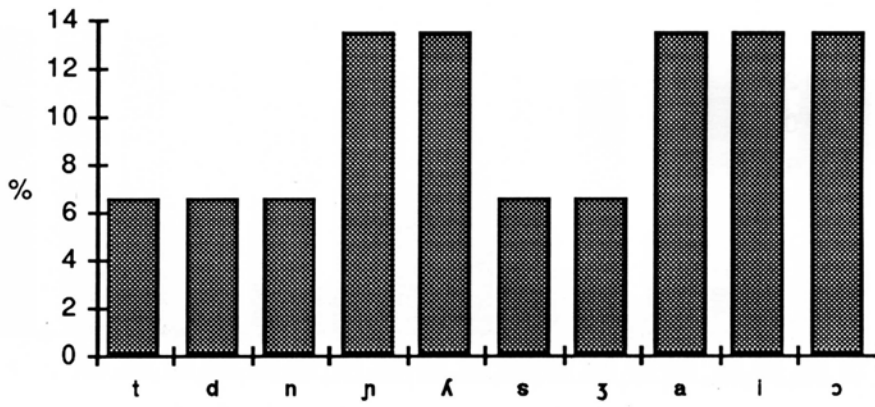

INFORMANT 6

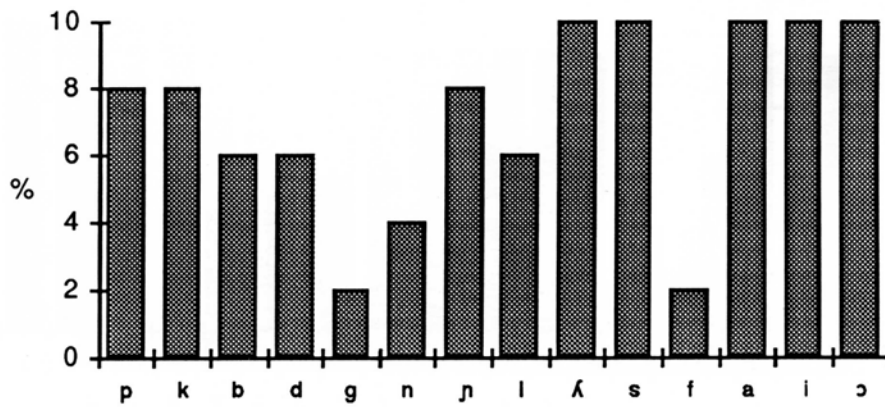

PERCENTATGES [-rt]

INFORMANT 1

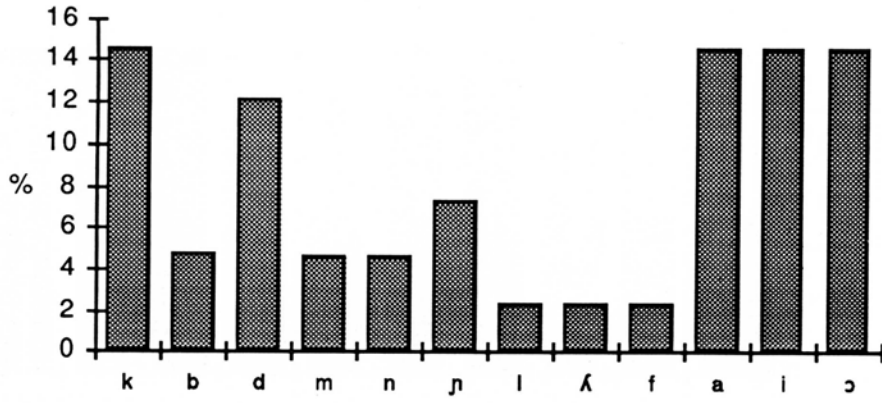

INFORMANT 2

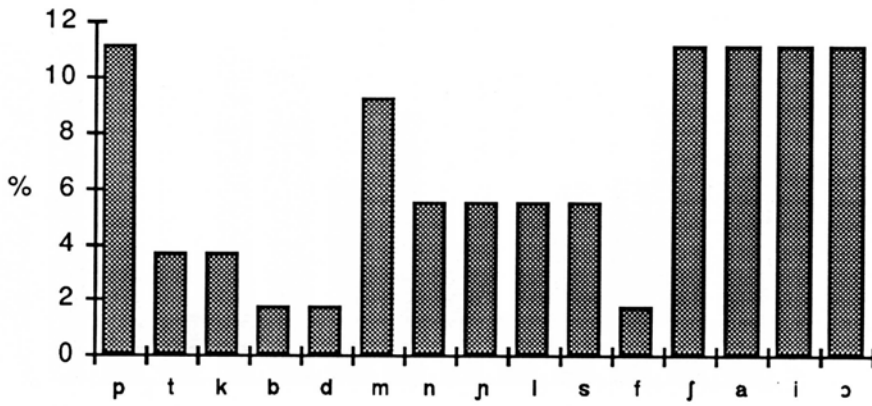

PERCENTATGES [-rt]

INFORMANT 3

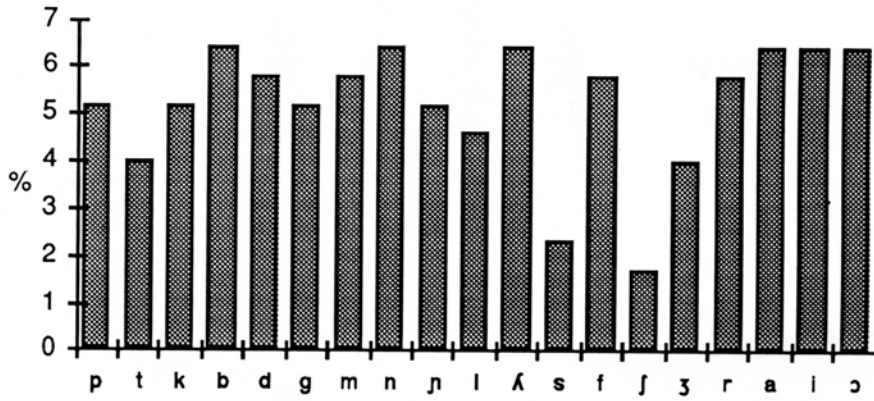

INFORMANT 4

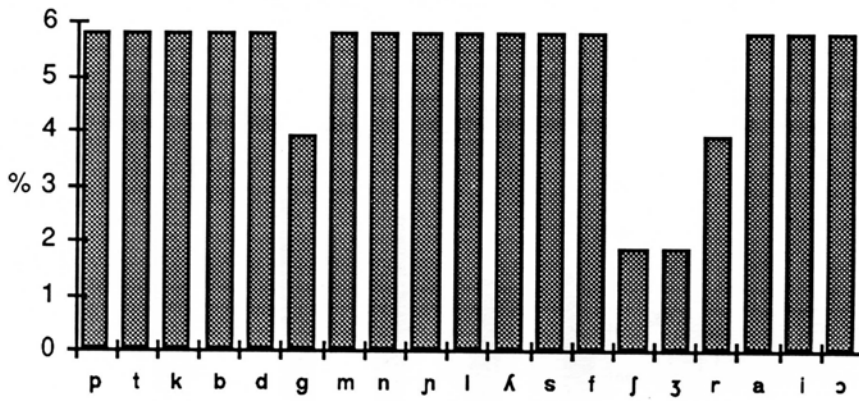

PERCENTATGES [-rt]

INFORMANT 5

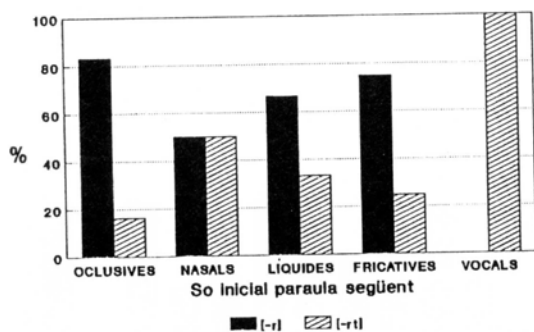

INFORMANT 6

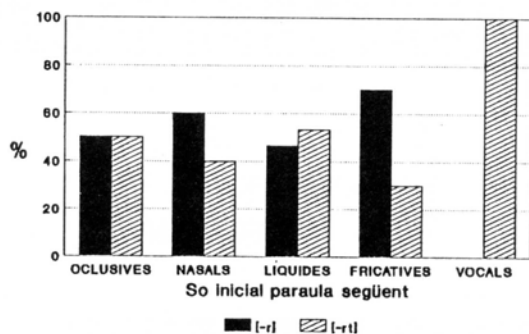

PERCENTATGES PER GRUPS DE SONS

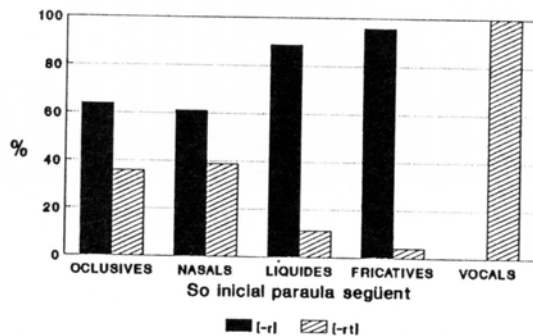
INFORMANT 1

INFORMANT 2

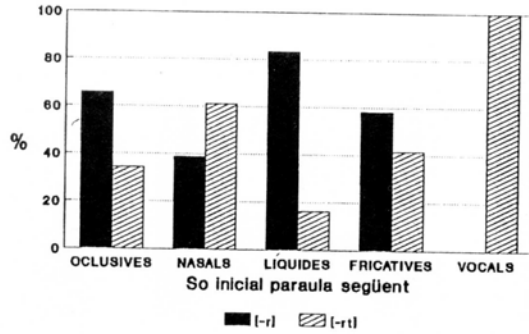

INFORMANT 3

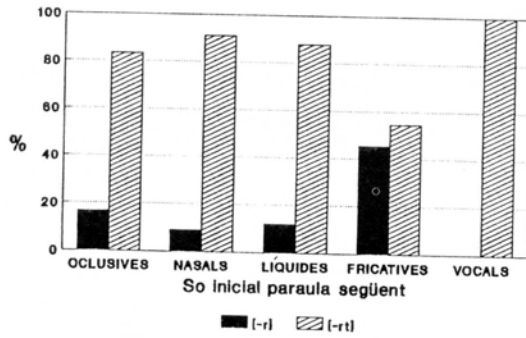

PERCENTATGES PER GRUPS DE SONS

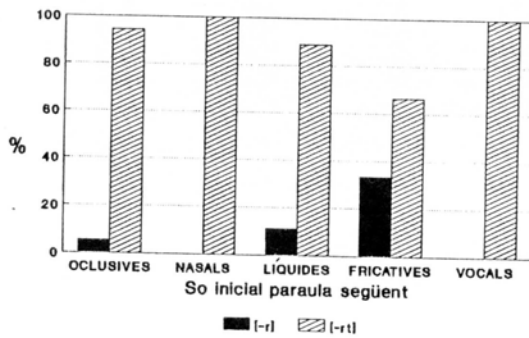
INFORMANT 4

INFORMANT 5

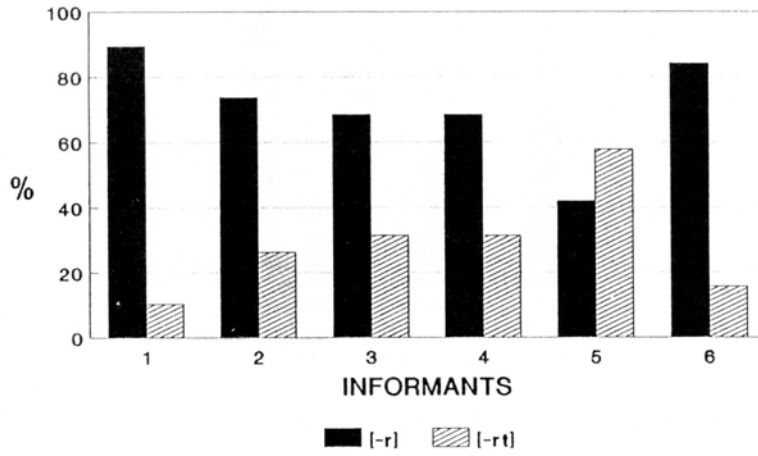

INFORMANT 6

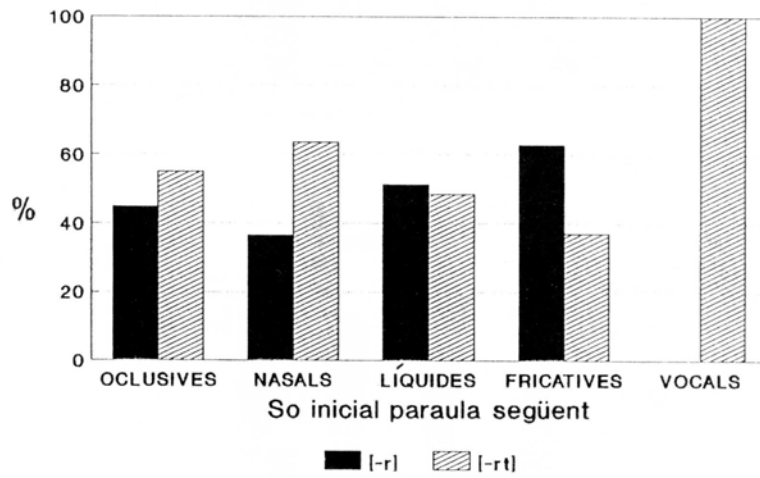

PERCENTATGES GLOBALS

[-r][-rt]

[-rt] PER GRUPS DE SONS

4. Discussió

Els resultats mostren clarament vibrants múltiples i vibrants simples amb epítesi postconsonàntica, fenomen propi *sobretot del rossellonès i del català central, actualment en recessió* (Recasens, 1991) fonamentalment per l'èscolarització en català de les generacions més joves i per l'ús d'aquesta llengua en els mitjans de comunicació. Això desmunta la meua primera hipòtesi inicial, a no ser que suposem que en el nivell psíquic els informants "sentin" la vibrant reforçada com a "forta" o "tensa"; és a dir, que d'alguna manera la perceben com a múltiple ja que *la manera com una persona pronuncia un mot no sempre coincideix amb la manera com li sembla que el pronuncia* (L. Pons, 1991). El que sí que he pogut constatar és que la vibrant múltiple és unànime o majoritària respecte a la vibrant simple, ja sigui amb reforç o sense, en els informants més actius, més nerviosos i amb un temperament més fort. Sembla, per tant, que produir en aquesta posició vibrants simples o múltiples, tot i que en general són més les segones, depèn en darrera instància de "l'hàbit adquirit" i de l'expressivitat pròpia de cadascun dels informants. Per això aquest resultat no coincideix ben bé amb les afirmacions de Mascaró (1983) que diuen que trobem [r] i no [ɾ], per exemple, en final absolut, en final de mot excepte davant vocal i en posició preconsonàntica interior de morfema. En aquests contextos en els que de fet hi pot haver alternança entre els dos tipus de vibrant apicoalveolar *la solució simple és la principal a València i en el català n-occidental meridional a diferència de la resta de dialectes* (Recasens, 1991). Aquest autor diu que s'ha provat d'explicar l'epítesi postconsonàntica com a reforçament fonètic de mots curts; com una manera d'evitar la pèrdua de *r* final; o també, essent que ha tingut lloc als dialectes que produeixen un so vibrant final "tens", com a resultat perceptiu de la vibració final que s'hauria estès per analogia a altres mots acabats en vibrant.

Veient els resultats obtinguts sembla que aquesta tensió estigui en relació amb l'èmfasi que dóna la tonicitat de la síl·laba, com ho demostra el fet que l'epítesi no s'ha produït en cap cas en la paraula *càncer*, únic mot pla de l'enquesta; també indiquen que l'esmentada tensió o multivibració causa del fenomen epitètic no sempre es manifesta acústicament, fet que ens pot fer pensar en dues possibilitats: o bé que psíquicament sempre sigui tensa en els informants o bé que únicament ho sigui en els casos en què efectivament es manifesta -que són la majoria-, de manera que l'epítesi s'estengui a la resta per analogia. Aquest fenomen analògic tindria dues

fonts: aquests mots amb vibrant "tensa", d'una banda, i, de l'altra, mots del tipus *fort, port, verd, cert...* Per tant, la meua segona hipòtesi inicial sí que sembla vàlida a grans trets, tot i que hi ha excepcions, com hem vist en les taules de resultats de cada informant.

Els grups [rt] o [r̥t] apareixen travant la síl·laba tònica; no hi serien, en canvi, si aquesta síl·laba ja anés travada per [n] o [s] (exemples *carn* i *cars*). En cas que la paraula següent comenci amb vocal, el so final oclusiu mai no es perd perquè per fonètica sintàctica s'uneix amb el mot contigu. En el primer cas, és a dir, travant síl·laba tònica, la realització amb epítesi no és, però, sistemàtica, sinó que, fins i tot en un mateix informant, pot alternar amb la solució sense reforç, essent ambdós tipus de produccions variants en el marge posterior sil·làbic.

5. Conclusions

Els resultats obtinguts en aquests estudi permeten de concloure que la classe d'epítesi postconsonàntica analitzada no depèn del tipus de vibrant que reforci -tant pot aparèixer darrera [r̥] com darrera [r]-, ni del context següent, perquè la podem arribar a trobar precedint qualsevol so; de tota manera, la seva aparició més escassa és davant fricatives, ben al contrari de quan precedeix una vocal. Més aviat depèn de l'hàbit que tingui l'informant en relació amb la seva pròpia expressivitat, amb la seva capacitat analògica i probablement amb la major o menor "tensió" que psíquicament atorgui a la vibrant.

BIBLIOGRAFIA

- BERNAT BALTRONS, F. (1991), *Estudi sobre la pronunciació d'erra final a Blanes*, "Anuari de Filologia", XIV, secció C, 2.
- MARTÍNEZ CELDRÁN, E. (1986), *Fonética*, Teide, Barcelona.
- ____ (1991) *Fonética experimental: teoría y práctica*, Síntesis, Madrid.
- ____ (en premsa) *La fonètica*, Empúries, Barcelona.
- MASCARÓ, J. (1983), *La fonologia catalana i el cicle fonològic*, Dept. de Filologia Hispànica, UAB.
- PONS GRIERA, L. (1991), *Algunes relacions entre els canvis fonètics i els fenòmens psíquics*, dins *Estudis de llengua i literatura catalanes, XXII*, Publics. de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- RECASENS, D. (1986), *Estudis de fonètica experimental del català oriental central*, Publics. de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.
- ____ (1981), *Futur dels estudis de fonètica experimental del català*, "Els Marges", 21.
- ____ (1991), *Fonètica descriptiva del català*, I.E.C., Barcelona.
- SOLÉ SABATER, M. J. (1984), *La experimentación en fonética y fonología*, "Estudios de fonética experimental", 1, P.P.U., Barcelona.
- VENY, J. (1983), *Els parlars catalans*, Moll, Palma de Mallorca.